

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Дефиниране на понятията: култура, културно-историческо наследство /КИН/. Културни политики. Основни задачи на Академичната дискуссионна сесия

Как дефинираме понятието “култура”?

Много учени дават разнообразни определения на този концепт, изхождайки от академичната дисциплина, в която работят. Само до 1952г. американските антрополози Кръбер и Клакхон описват повече от 164 дефиниции. Голяма част от трудността за разбиране на понятието култура произтича от различната употреба на термина в отражение на социално-икономическото развитие на обществото.

Например, до края на деветнадесети век е широко възприета естетическата трактовка: говори се за „висока култура“ като съвкупност от интелектуални или художествени начинания или продукти, за разлика от „популярната култура“, на която липсват подобни достижения, т.е не всички социални слоеве могат да се радват на културни произведения.

В началото на 20-ти век с развитието на антропологията се възприемат вижданията на американския културен антрополог Едуард Тайлър. Той дефинира понятието култура като качество, притежавано от всички хора, от всички социални групи, което има колективно влияние върху развитието от "дивачество" през "варварство" до "цивилизация". Ето какво казва Тайлър: „култура е онова сложно цяло, което включва знания, убеждения, изкуство, морал, закон, обичай и всякакви други способности и навици, придобити от човека като член на обществото“.

След 50-те години на 20-ти век в културната антропология се налага трактовката на понятието култура на Франц Боас, както и неговите академични изследвания. И докато еволюционистите, следващи определението на Тайлър, подчертават универсалния характер на една култура в различните общества и нейното значение за постигане на цивилизованост, Боас подчертава уникалността на многото и разнообразни култури на различни народи или общества. Той отхвърля ценностните оценки за културата, разграничаването на висока и ниска култура, дивашка и цивилизована.

През 21 век вижданията ни за културата до голяма степен отразяват глобализацията на света и многообразието на човешките отношенията в него. Силен отпечатък дава и политиката на Европейския съюз за подкрепа на културата и културните индустрии.

Днес ние приемаме, че тя като цяло е онова социално наследство на общностите, което дава отговори, открити, разработени или изобретени по време на историческото развитие на общността за справяне с проблеми, възникващи от взаимодействия между нейните членове, между тях и тяхната среда. Тези отговори се считат за правилния начин за възприемане, усещане, мислене и действие и се предават на новите членове чрез потапяне и

Съдържанието на този материал не представя непременно официалната позиция на Европейския съюз

www.interregbgbg.eu

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

преподаване. Културата обхваща всички научени и споделени, изрични или мълчаливи, предположения, убеждения, знания, норми и ценности, както и нагласи, поведение, облекло и език. Или както твърди холандския социален антрополог Хофстеде: “Културата е онова програмиране на ума, което отличава една социална група или общност от друга” .

Тази дефиниция доби широка, понякога дори и негативна популярност в социалната антропология.

От гледна точка на общностното развитие, обаче, тя може да бъде допълнена и с понятието за “материална” култура или културно наследство, което е:

- Построената около нас среда (сгради, градски пейзажи, археологически останки, исторически обекти)
- Природната среда (Селски пейзажи, брегове и брегове, селскостопанско наследство)
- Артефактите (книги и документи, предмети, снимки)

Можем да обобщим направените до тук разсъждения.

Приемаме, че културата, а от там и културното наследство като част от човешката дейност създава осезаемо, материално представяне на ценностните системи, вярвания, традиции и начин на живот. Те са израз на този начин на живот на общността, предават се от поколение на поколение, като освен материалния израз, имат и нематериален, който включва: обичаи, практики, места, художествени изяви и ценности.

Каква е политика на ЕС в областта на културно-историческото наследство.

Това са политиките на ЕС в подкрепа на секторите на културата и творчеството, международно сътрудничество и създаване на растеж и работни места посредством културата.

Стратегическата рамка на европейската програмата за култура се основава на разбирането, че секторът на културата все повече е източник на създаване на работни места и допринася както за растежа в Европа, така и за качеството на живот на гражданите на ЕС. Секторът на културата също е подходящата среда за насърчаване на социалното приобщаване и подкрепа на културното разнообразие.

Ролята на Европейската комисия по отношение на културното наследство

С отделни държави-членки на ЕС, които отговарят за собствените си политики в сферата на културата, ролята на Европейската комисия е да помогне за преодоляването на общи предизвикателства като въздействието на цифровите технологии, променящите се модели на културно управление и нуждата от подкрепа на иновативния потенциал на културните и творческите сектори.

Правният регламент на действията на ЕС в областта на културата се основава на член

Съдържанието на този материал не представя непременно официалната позиция на Европейския съюз

www.interregbkg.eu

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

167 от Договора за функционирането на ЕС, който предоставя на Комисията специфичните задачи за подпомагане на културата в държавите-членки, като същевременно зачита тяхното многообразие и поставя на преден план "общото културно наследство".

Главна дирекция "Образование, младеж, спорт и култура" е звеното на Европейската комисия, което се занимава с образование, обучение, младеж, спорт, езици и култура.

Дейностите на дирекцията в тази област са оформени от Европейската програма за култура (European Agenda for Culture), която има за цел да засили ролята и позицията на културата в един все по-глобализиран свят. Дирекцията разработва основана на емпирични данни политика и управлява инициативи като Програма "Творческа Европа" в подкрепа на европейското културно наследство.

Като изпълнителен орган на ЕС, Европейската комисия се отчита пред Европейския парламент - по-конкретно за тази сфера, пред Комисията по образование и култура.

Основните отговорности на дирекцията в областта на културата са да обезпечи:
– развитието на политиката и диалога в областта на културата;
– подкрепа за културните и творческите индустрии и професионалните дейци (чрез различни инициативи).

През последните няколко години Европейската комисия се фокусира върху изпълнението на Европейската програма за култура, която регулярно се преразглежда, за да бъде измерен и оценен постигнатия напредък.

Одобрената от Европейския парламент Програма "Творческа Европа" стартира в началото на 2014 г. В програмния си хоризонт до края на 2020 г. тя предоставя разнообразни възможности за организации и професионални дейци в областта на културата.

До момента на иницирането на Програма "Творческа Европа", дирекцията работи предимно по:

- Програма "Култура" (2007-2013 г.), която подкрепя културното разнообразие и наследството на Европа;
- програмите MEDIA (2007-2013) и MEDIA Mundus (2011-2013 г.) в подкрепа на аудиовизуалната индустрия.

Дирекцията възлага изготвянето на редица проучвания, доклади и статистически изследвания, които да допринесат за международния диалог и сътрудничество в областта на културата, и подкрепя действия в няколко области за насърчаване на културния сектор.

Успоредно с това тя изпълнява функцията предоставя на държавите-членки на ЕС политическа подкрепа и насоки. Нейните основните приоритети заемат място в стратегическата рамка на културната политика.

Съдържанието на този материал не представя непременно официалната позиция на Европейския съюз

www.interregrobg.eu

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

А какво прави Съветът на Европа за популяризиране на културно-историческото наследство?

Съветът на Европа стартира програмата “Културни маршрути” през 1987 г. , за да демонстрира как културно-историческото наследство от различни страни от Европа допринася за споделено културно наследство. Културните маршрути прилагат на практика основните принципи, насърчавани от Съвета на Европа: права на човека, демокрация, участие, културни многообразие и междукултурен диалог.

Програмата за културни маршрути има за цел да действа като канал за междукултурен диалог и насърчаване на по-добри знания и разбиране на европейската културна идентичност, запазване и повишаване на природното и културното наследство като източник на културно, социално и местно развитие. „Културни маршрути на Съвета на Европа “имат за цел да насърчат европейските граждани да проучат своето наследство, като практикуват културен туризъм в целия свят. Културните маршрути насърчават устойчивото развитие чрез прилагането на низови проекти и стимулиране на разнообразни форми на достъп до култура и наследство. Те са съставени от широка мрежа от над 1600 членове, което позволява взаимодействие между национални, регионални и местни власти и а широк спектър от асоциации и социално-икономически заинтересовани страни, насърчавайки директен достъп до Европейско наследство.

Създаден от Комитета на министрите на Съвета на Европа през 2010 г., Разширеното частично споразумение за културните маршрути позволява по-тясно сътрудничество между него, 33 държави-членки и 3 държави-наблюдатели, с особен акцент върху символичните теми от значение за европейските ценности, история и култура и откриването на по-малко известни дестинации. Културните маршрути са сертифицирани и оценявани редовно от разширеното частично споразумение на Културни маршрути на Съвета на Европа, базирани на спазването на установените няколко критерия от Комитета на министрите (Резолюции CM / Res (2013) 66 и CM / Res (2013) 67):

- Включете тема, представителна за европейското ценности и общи за поне три държави
- в Европа;
- Бъдете обект на транснационални, мултидисциплинарни научно изследване;
- Подобрете европейската памет, история и наследство и интерпретирайте Европейското многообразие;
- Подкрепете културен и образователен обмен за младите хора;
- Разработете примерни и иновативни проекти в областта на културния туризъм и устойчивия културно развитие;
- Разработете туристически продукти, насочени към различни групи.

Днес програмата се възползва от сътрудничество с национални министерства на културата и туризма, регионални и местни власти, както и международни

Съдържанието на този материал не представя непременно официалната позиция на Европейския съюз

www.interregobg.eu

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

организации. Дългосрочно е установено партньорство с Европейския парламент и Европейската Комисия и чрез съвместни програми както с ЮНЕСКО и с Туристическа организация (UNWTO).

Седалище на СИП е Европейски институт за култура Маршрути (EICR), разположени в абатство Ноймюнстер, Люксембург, е консултантската техническа агенция на програмата за културни маршрути, създадена през 1998 г. съгласно споразумение между Съвета на Европа и правителството на Великото херцогство на Люксембург.

Всяка година държава-членка на СИП е домакин на Годишен консултативен форум, най-важният събитие в мрежа за културните маршрути на Програма на Съвета на Европа.

Каква е задачата на Академичната дискуссионна сесия?

Днес ние ще дискутираме културата и културното наследство в нашия крайдунавски трансграничен регион от гледна точка на тяхната значимост като социален капитал и важен ресурс за икономически растеж, заетост и социално сближаване. Задачата ни е да търсим решения как максимално и устойчиво да използваме този потенциал за съживяване на нашите градски и селски райони и насърчаване на устойчивия туризъм.

Но задачата ни е да направим това по нов начин като помислим върху инвестиции, които се основават на:

- интегрирани подходи чрез по-добро използване на потенциала на трансграничния ни регион.
- подходи, ориентирани към хората - да помислим за предаваните от поколения обичаи, практики, вярвания и как те могат да станат атрактивни.

Нека нашите решения да включват отворени модели на управление, ангажиращи широк спектър от участници в публичния, нестопанския и частния сектор.

Днес ние ще се запознаем с водещи проекти за съхранение и експониране на културното наследство в нашия крайдунавски регион. Ще дискутираме и възможностите за неговото валоризиране, така че то да се превърне във важен ресурс за икономически растеж, заетост и социално сближаване в трансграничния район между България и Румъния.

Участие в дискусиата ще вземат представители на академичните среди, на културните институции и музеите от двете страни на река Дунав. Ще се запознаем и с приноса на неправителствените организации за развитие на трансграничното партньорство, което да способства за съвместното валоризиране на културния потенциал на региона.

Надявам се, че дискусиата ни ще се превърне в лаборатория, генерираща идеи за съвместни българо-румънски културно базирани иновативни проекти, които ще можем да предложим за финансиране на програма ИНТЕРРЕГ Румъния-България.

Съдържанието на този материал не представя непременно официалната позиция на Европейския съюз

www.interregobg.eu